

Số: **113** /TB-VKSTC

Hà Nội, ngày 31 tháng 5 năm 2024

THÔNG BÁO

Rút kinh nghiệm việc giải quyết yêu cầu bồi thường thiệt hại trong hoạt động tố tụng hình sự thuộc trách nhiệm của Viện kiểm sát nhân dân

Trên cơ sở kết quả công tác quản lý, hướng dẫn và thẩm định hồ sơ đề nghị cấp kinh phí bồi thường thiệt hại trong hoạt động tố tụng hình sự thuộc trách nhiệm của Viện kiểm sát đối với các vụ việc yêu cầu bồi thường thiệt hại trong thời gian qua, việc giải quyết yêu cầu bồi thường đối với người bị thiệt hại ở một số đơn vị vẫn chưa đúng, đầy đủ theo quy định; nhiều vụ việc giải quyết bồi thường chưa đảm bảo thời hạn. Việc giải quyết yêu cầu bồi thường có khởi kiện dân sự qua một số vụ việc xác định chưa đúng các giá trị thiệt hại được bồi thường gây thiệt hại cho ngân sách nhà nước, dẫn tới việc người yêu cầu bồi thường hiểu không đúng về trách nhiệm của Viện kiểm sát. Vụ Thực hành quyền công tố và kiểm sát xét xử hình sự (Vụ 7) Viện kiểm sát nhân dân (KSND) tối cao thông báo để Viện KSND các cấp rút kinh nghiệm chung; cụ thể như sau:

1. Các dạng vi phạm

1.1. Việc quản lý, hướng dẫn, giải quyết bồi thường nhà nước

- Trong thời gian qua, một số đơn vị chưa thực hiện đầy đủ, đúng thời hạn việc báo cáo, thống kê, quản lý công tác giải quyết yêu cầu bồi thường. Chậm gửi báo cáo, số liệu; báo cáo chưa đầy đủ, chưa đúng theo đề cương, biểu mẫu quy định; Chưa kịp thời báo cáo tiến độ các vụ việc trong quá trình giải quyết; chưa tiến hành kiểm tra và ban hành thông báo rút kinh nghiệm nào về công tác bồi thường đối với cấp dưới;

- Một số vụ việc giải quyết còn chậm, mặc dù các đơn vị đã nhiều lần thỉnh thị Vụ 7 Viện KSND tối cao và đã nhận được văn bản hướng dẫn kịp thời;

- Một số vụ việc, cơ quan giải quyết bồi thường trả lời đương sự hết thời hiệu giải quyết yêu cầu bồi thường, trong khi vụ việc đó không thuộc trường hợp được bồi thường nhà nước hoặc không thuộc trách nhiệm giải quyết của ngành kiểm sát;

- Có vụ việc, cơ quan giải quyết bồi thường trả lời đương sự chưa đủ điều kiện thụ lý, giải quyết hồ sơ yêu cầu bồi thường do chưa cung cấp được văn bản, tài liệu làm căn cứ yêu cầu bồi thường, mà không giải thích cho đương sự về

quyền được yêu cầu cơ quan, tổ chức thu thập hoặc cung cấp văn bản làm căn cứ yêu cầu bồi thường.

- Việc xem xét trách nhiệm hoàn trả chưa đúng quy định của Luật TNBTCNN và các văn bản hướng dẫn có liên quan.

1.2. Vi phạm của Tòa án trong việc giải quyết yêu cầu bồi thường có khởi kiện dân sự

Nội dung và quá trình giải quyết vụ việc cụ thể

Ngày 17/12/1981, ông Huỳnh Chiếm Phái bị Công an tỉnh Phú Khánh (nay là tỉnh Khánh Hòa) ra quyết định khởi tố bị can và bắt tạm giam về tội giết người. Ngày 02/02/1983, ông Phái được tạm tha theo Lệnh tạm tha của Viện KSND tỉnh Phú Khánh. Ngày 25/9/1984, Viện KSND tỉnh Phú Khánh ban hành Quyết định đình chỉ điều tra đối với ông Huỳnh Chiếm Phái với lý do “không đủ cơ sở để kết luận ông Huỳnh Chiếm Phái phạm tội giết người”.

Tháng 8/2009, ông Huỳnh Chiếm Phái có đơn yêu cầu bồi thường gửi các cơ quan tiến hành tố tụng tỉnh Khánh Hòa. Việc giải quyết kéo dài do có những vướng mắc trong xác minh về thời hiệu của vụ việc. Ngày 31/7/2020, Viện KSND tỉnh Khánh Hòa đã thụ lý hồ sơ yêu cầu bồi thường của ông Huỳnh Chiếm Hoạch (đại diện cho những người thừa kế của ông Huỳnh Chiếm Phái, do ông Huỳnh Chiếm Phái mất năm 2015).

Qua nhiều buổi thương lượng nhưng hai bên không thống nhất được số tiền bồi thường. Ngày 27/11/2020, ông Huỳnh Chiếm Hoạch có đơn khởi kiện yêu cầu bồi thường đến Tòa án nhân dân tỉnh Khánh Hòa.

Tại Bản án số 06/2022/DSST ngày 10/3/2022, Tòa án nhân dân tỉnh Khánh Hòa đã quyết định buộc Viện KSND tỉnh Khánh Hòa phải bồi thường cho những người thừa kế của ông Huỳnh Chiếm Phái với các khoản thiệt hại theo quy định của Luật TNBTCNN năm 2017 cụ thể như sau:

- Về thiệt hại do thu nhập thực tế bị mất hoặc bị giảm sút (Điều 24): Tòa án tỉnh Khánh Hòa chấp nhận việc Viện KSND tỉnh Khánh Hòa tính bồi thường thiệt hại do thu nhập thực tế bị mất cho ông Huỳnh Chiếm Phái trong toàn bộ thời gian từ khi bắt giam, đến khi tạm tha và đến thời điểm có Quyết định đình chỉ điều tra ngày 25/9/1984.

- Đối với thiệt hại về tinh thần (Điều 27): Tòa án tỉnh Khánh Hòa nhận định việc Quyết định đình chỉ điều tra ngày 25/9/1984 của Viện KSND tỉnh Phú Khánh không có tài liệu nào xác định đã được giao cho ông Huỳnh Chiếm Phái để quyết định chấp nhận bồi thường thiệt hại về tinh thần cho ông Phái từ ngày khởi tố cho đến ngày ông Phái nhận được Quyết định đình chỉ điều tra.

- Về các chi phí khác được bồi thường (Điều 28): Tòa án tỉnh Khánh Hòa chấp nhận phương án bồi thường của Viện KSND tỉnh Khánh Hòa.

Sau khi xét xử sơ thẩm Viện KSND tỉnh Khánh Hòa và ông Huỳnh Chiêm Hoạch đều có đơn kháng cáo một phần bản án dân sự sơ thẩm.

Tại Bản án số 125/2022/DSPT ngày 13/5/2022, Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng đã quyết định không chấp nhận kháng cáo của Viện KSND tỉnh Khánh Hòa và kháng cáo của ông Huỳnh Chiêm Hoạch, giữ nguyên bản án dân sự sơ thẩm của Tòa án nhân dân tỉnh Khánh Hòa.

2. Những vấn đề cần rút kinh nghiệm

2.1. Về việc quản lý, hướng dẫn, giải quyết bồi thường nhà nước

- Đề nghị các đơn vị thực hiện đầy đủ, đúng thời hạn việc báo cáo, thống kê, quản lý theo Hướng dẫn số 34/HD-VKSTC-V7 ngày 25/10/2019 của Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao về “Công tác quản lý việc giải quyết yêu cầu bồi thường thiệt hại trong hoạt động tố tụng hình sự thuộc trách nhiệm của Viện kiểm sát. Định kỳ hàng tháng, 06 tháng, 12 tháng và thời điểm xây dựng Báo cáo của Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao tại các kỳ họp của Quốc hội, (có mẫu hướng dẫn kèm theo Hướng dẫn 34 ngày 25/10/2019).

- Đối với việc đương sự không cung cấp được tài liệu, văn bản làm căn cứ yêu cầu bồi thường. Đề nghị các đơn vị cần phối hợp với các cơ quan liên quan truy tìm hồ sơ vụ án, xác định rõ việc người yêu cầu bồi thường có nhận được các tài liệu, văn bản làm căn cứ yêu cầu bồi thường hay chưa. Trường hợp không tìm được tài liệu, hồ sơ vụ án thì trả lời đương sự về việc chưa có văn bản làm căn cứ yêu cầu bồi thường để xem xét thụ lý, giải quyết yêu cầu bồi thường. Trường hợp người yêu cầu bồi thường đề nghị cơ quan có thẩm quyền cung cấp tài liệu xác minh thì cần làm rõ để trả lời.

- Về vấn đề thời hiệu: Việc giải quyết bồi thường thiệt hại trong tố tụng hình sự đã được quy định chi tiết trong Luật TNBTCNN và các văn bản hướng dẫn. Việc áp dụng điều luật để giải quyết trên tinh thần cầu thị và có lợi nhất cho người bị thiệt hại đã được các cơ quan giải quyết bồi thường áp dụng triệt để. Cụ thể trong một số vụ việc, vì **không xác định được việc giao nhận các quyết định tố tụng giữa cơ quan nhà nước với người bị thiệt hại** (Quyết định đình chỉ vụ án, bị can...), do vậy, việc gửi đơn yêu cầu bồi thường của người bị thiệt hại nhiều năm sau khi có quyết định đình chỉ bị can vẫn được cơ quan giải quyết bồi thường chấp nhận, thụ lý giải quyết. Tuy nhiên, cần việc xác định các thiệt hại để áp dụng mức tiền bồi thường trong quá trình giải quyết yêu cầu bồi

thường cần phải thực hiện đúng theo các quy định của Luật TNBTCNN và các văn bản hướng dẫn thi hành.

2.2. Về vi phạm của Tòa án trong việc giải quyết yêu cầu bồi thường có khởi kiện dân sự

Căn cứ các quy định của Luật TNBTCNN năm 2017 để xác định các thiệt hại cụ thể đối với việc bồi thường thiệt hại cho ông Huỳnh Chiếm Phái, Viện KSND tối cao nhận thấy:

- **Đối với thiệt hại về tinh thần, do ông Phái đã mất năm 2015 nên thiệt hại về tinh thần** phải được thực hiện theo quy định tại khoản 4 Điều 27: theo đó “*Thiệt hại về tinh thần trong trường hợp người bị thiệt hại chết được xác định là 360 tháng lương cơ sở và không áp dụng bồi thường thiệt hại về tinh thần quy định tại các khoản 1, 2, 3 và 5 Điều 27*”.

Tuy nhiên, Tòa án nhân dân tỉnh Khánh Hoà không áp dụng khoản 4 mà áp dụng khoản 3 Điều 27 để quyết định bồi thường **thiệt hại về tinh thần** cho ông Phái từ ngày khởi tố cho đến ngày ông Phái nhận được quyết định đình chỉ.

- **Đối với thiệt hại về vật chất do người bị thiệt hại chết**, được quy định tại Điều 25 cụ thể “*Chi phí khám chữa bệnh; Chi phí bồi dưỡng sức khỏe cho người bị thiệt hại trước khi chết; Chi phí cho người chăm sóc người bị thiệt hại trong thời gian khám chữa bệnh; chi phí mai táng; tiền cấp dưỡng cho những người mà người bị thiệt hại đang thực hiện nghĩa vụ cấp dưỡng...*”. Quá trình xét xử, Tòa án tỉnh Khánh Hoà đã không áp dụng Điều 25 để xem xét bồi thường các khoản thiệt hại này cho ông Phái.

Viện KSND tối cao thông báo các nội dung vi phạm trên để các đơn vị cùng rút kinh nghiệm, nhằm nâng cao chất lượng công tác giải quyết yêu cầu bồi thường thiệt hại trong hoạt động tố tụng hình sự thuộc trách nhiệm của Viện KSND đảm bảo đúng theo quy định của pháp luật./.

Nơi nhận:

- Đ/c Viện trưởng VKSNDTC (để b/c)
- Đ/c Nguyễn Quang Dũng, PVT VKSNDTC (để b/c);
- Đ/c Vụ trưởng Vụ 7 (để b/c);
- Viện KSND cấp cao 1,2,3 (để thực hiện);
- 63 VKSND tỉnh, tp trực thuộc TW (để thực hiện);
- Thư ký PVT (để phối hợp);
- Lưu VT (1b); Vụ 7 (25b).

09/5

TL. VIỆN TRƯỞNG
KT. VỤ TRƯỞNG VỤ THỰC HÀNH QUYỀN
CÔNG TỐ VÀ KIỂM SÁT XÉT XỬ HÌNH SỰ
PHÓ VỤ TRƯỞNG

Nguyễn Đăng Thắng